

SALDO VAN VRAAG EN AANBOD

Monitor brengt arbeidsmarkt van artsen in beeld

Met een arbeidsmarktmonitor laat Medisch Contact elk kwartaal zien hoeveel artsen er zijn en hoe het is gesteld met de vacatures. Hier de resultaten van de eerste metingen.

EVERT PRONK

Een verpleeghuisarts die een nieuwe baan zoekt, kan gerust overwegen of Noord-Brabant of Limburg prettig wonen is. Daar zijn momenteel veel vacatures. Medisch Contact telde er in het afgelopen kwartaal respectievelijk 18 en 11. Zuid-Holland is nog beter. Daar waren in april, mei en juni 21 vacatures voor verpleeghuisartsen.

Afgaande op de geluiden in het veld is het spannend op de arbeidsmarkt voor artsen. De 'baangarantie', die sinds het begin van de jaren '90 voor artsen gold, lijkt verdwenen. 'Werkloos na 16 jaar geneeskunde', kopte de Volkskrant begin april van dit jaar. Ook andere media besteedden die week aandacht aan werkloosheid onder artsen. De bron van die berichten was het artikel 'Dringen op de arbeidsmarkt' (MC 14/2006: 562-5),

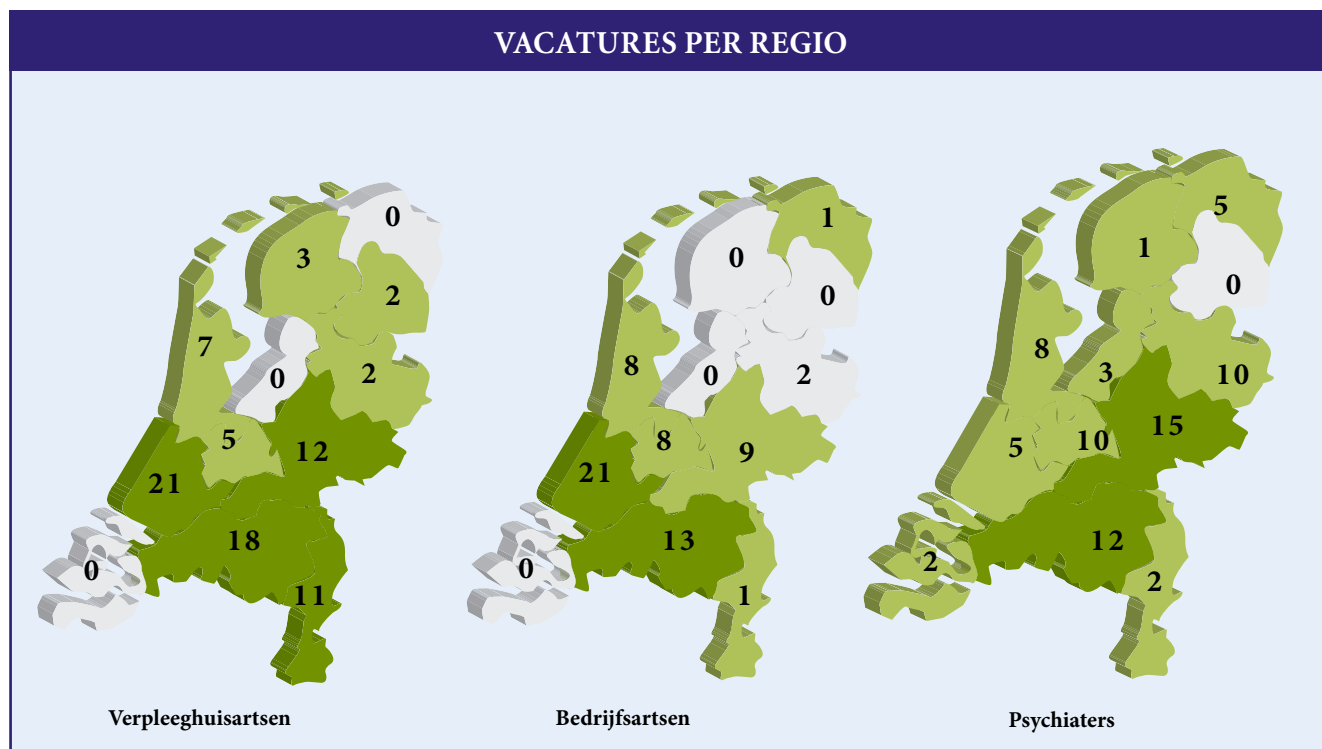
waarin is opgetekend dat de arbeidsmarkt voor met name chirurgen momenteel niet gunstig is.

Hoe het is gesteld met de huidige arbeidsmarkt voor artsen, is niet duidelijk. Het Nivel doet onderzoek naar de arbeidsmarkt, maar deze analyses gaan óf over de toekomst, óf blikken

De 'baangarantie' lijkt verdwenen

terug op de afgelopen jaren. Het Capaciteitsorgaan doet ramingen voor het aantal op te leiden artsen en specialisten en daarmee dus per definitie voor de verre toekomst. Het duurt nu >>

VACATURES PER REGIO

1. ARBEIDSMARKT SPECIALISTEN APRIL - JUNI 2006

beroep	vraag	aanbod	saldo vraag en aanbod	saldo aios	totaal in opleiding	totaal aantal geregistreerde artsen
verpleeghuisarts	83	-13	96	-7	189	1293
psychiater	79	-14	93	-3	661	2707
huisarts*	21	-69	90	-93	1419	10.518
arts maatschappij gezondheid	20	-57	77	-1	77	1041
bedrijfsarts	65	6	59	-38	303	2055
kinderarts	20	-7	27	-13	314	1317
arts voor verstandelijk gehandicapten	14	-11	25	-1	38	161
internist	27	4	23	-3	767	1911
chirurg	17	-3	20	6	446	1183
verzekeringsgeneeskundige	14	6	8	-22	188	1038
obstetristen/gynaecoloog	9	4	5	-10	262	958
radioloog	14	11	3	2	279	954
uroloog	9	6	3	-3	124	350
dermatoloog	10	8	2	-2	113	434
KNO-arts	1	-1	2	-2	95	488
klinisch chemicus	2	0	2	nvt	nvt	28
klinisch geriater	5	3	2	0	81	146
patholoog	1	-1	2	-2	100	369
cardioloog	21	20	1	-5	350	803
arts voor maag-darm-leverziekten	7	6	1	-3	109	275
allergoloog	0	-1	1	nvt	nvt	20
cardio-thoracaal chirurg	1	1	0	0	34	125
internist-allergologen	0	0	0	nvt	nvt	2
klinisch geneticus	0	0	0	0	42	87
longarts	3	3	0	-2	178	473
medisch microbioloog	1	1	0	-1	61	220
neurochirurg	1	1	0	0	39	122
neuroloog	9	9	0	-5	276	767
nucleaire geneeskundige	2	2	0	-1	41	123
zenuwartsen	0	0	0	nvt	nvt	13
revalidatiegeneeskundigen	0	1	-1	-2	116	382
reumatoloog	4	6	-2	-5	61	211
plastisch chirurg	2	5	-3	-3	70	239
anesthesioloog	12	17	-5	-6	357	1416
radiotherapeut	0	5	-5	-3	78	215
oogarts	2	9	-7	-2	118	664
orthopedisch chirurg	9	18	-9	-1	245	587
totaal	485	-25	510	-231	7631	33.695

Eerste kolom: aantal gepubliceerde vacatures (vraag).

Tweede kolom: saldo van het aantal in- en uitschrijvingen in de registers van medisch specialisten, (verpleeg)huisartsen en sociaal-geneeskundigen (aanbod).

Derde kolom: saldo van vraag en aanbod.

Vierde kolom: saldo van het aantal in- en uitgestroomde artsen in opleiding tot specialist.

Vijfde kolom: totaal aantal aios in het tweede kwartaal van 2006.

Zesde kolom: totaal aantal geregistreerde artsen in de registers van medisch specialisten, (verpleeg)huisartsen en sociaal-geneeskundigen.

<< eenmaal jaren voor een arts zijn opleiding heeft afgerond. Inzicht in het heden is er niet of nauwelijks.

Wel zijn er signalen over de arbeidsmarkt, zoals die van chirurgen die noodgedwongen in het buitenland aan het werk gaan en verzekeringsartsen die zich laten omscholen omdat het einde van de herkeuringen voor de Wet inkomen en arbeid in zicht is (zie blz. 1200 e.v.). En er is minister Hoogervorst van

VWS die in het kader van de marktwerking een overschot aan artsen wenselijk acht.

RANGLIJST

Om te zien hoe het anno nu is gesteld met de arbeidsmarkt voor basisartsen en specialisten, heeft Medisch Contact geïnventariseerd hoeveel vacatures er het afgelopen kwartaal stonden in medische vakbladen en vacaturebanken op internet (zie *kader* 'De meetmethode'). We turfden er 789 waarvan 501** voor artsen met een vervolgopleiding (zie *tabel 1*) en 288 voor basisartsen (zie *tabel 2*). In de databank van de huisartsenvacaturesite *Waarneembemiddeling.nl* en de onder meer in werving en selectie gespecialiseerde zusteronderneming 'De ZorgIntermediair' stonden in dezelfde periode 80 vacatures. Om methodologische redenen zijn deze niet meegenomen in de ranglijst maar worden ze apart gepresenteerd (zie *tabel 3*; enige overlap met 'onze' 21 vacatures is mogelijk).

Het aantal vacatures representeert de vraag naar werk. Als maat voor het aanbod is over het afgelopen kwartaal het saldo

In de psychiatrie is het aantal vacatures opvallend hoog

berekend van in- en uitschrijvingen in de registers van medisch specialisten, sociaal geneeskundigen en huisartsen, verpleeghuisartsen en artsen voor verstandelijk gehandicapten en van nieuw ingeschreven basisartsen in het BIG-register. De kans op werk is immers afhankelijk van het saldo van de hoeveelheid werk en de grootte van de beroepsgroep. De ranglijst is bepaald door het saldo van de in- en uitstroom af te trekken van het aantal vacatures.

De gepresenteerde cijfers betreffen een nulmeting. Vanaf oktober zal Medisch Contact per kwartaal laten zien of en waar er verschuivingen in de arbeidsmarkt zijn. Bij de eerste meting valt onder meer het hoge aantal vacatures voor verpleeghuisartsen op. De problematiek is bekend. Er is al jaren een tekort aan verpleeghuisartsen. 'Toch neemt volgens onze berekeningen het aantal werkzame verpleeghuisartsen fors toe', reageert directeur van het Capaciteitsorgaan Henk Liefveld, vanaf zijn vakantieadres. 'Maar ook het takenpakket van verpleeghuisartsen breidt uit. Je ziet steeds vaker vacatures voor verpleeghuisartsen bij *expert centers*, organisaties die verpleeghuizen hebben, maar ook thuiszorg leveren.'

PSYCHIATERS

Opvallend is ook het hoge aantal vacatures in de psychiatrie. Inclusief de vacatures voor basisartsen 'met affiniteit of ervaring' in dit vakgebied, komt het totaal in dit vakgebied op 168. Verreweg het hoogste aantal vacatures. 'Het is natuurlijk ook het grootste medisch specialisme', zegt Piet Samwel, beleidsmedewerker arbeidszaken bij brancheorganisatie GGZ-Nederland. 'En het percentage parttimers is hoog. Veel psychiaters zijn vrouw. Het werk is vaak goed te combineren met kinderen. Met 70 procent parttimers is de grens wel bereikt. Maar inderdaad, het zijn er relatief veel. Vooral bij instellingen zijn vacatures moeilijk in te vullen. Men tracht het op te lossen met basisart-

2. BASISARTSEN

vakgebied	aantal	aantal
psychiatrie	89	
verpleeghuisgeneeskunde	20	
verslavingsgeneeskunde	16	
interne geneeskunde	13	
keuringsartsen	10	
neurologie	8	
cardiologie	7	
intensivist	7	
jeugdgezondheidszorg	7	
kindergeneeskunde	6	
SEH-arts	6	
revalidatiegeneeskunde	5	
huisartseneeskunde	4	
arts voor verstandelijk gehandicapten	4	
radiologie	3	
anesthesiologie	2	
cardio-thoracale chirurgie	2	
heelkunde	2	
klinische genetica	1	
klinische geriatrie	1	
neurochirurgie	1	
obstetrie en gynaecologie	1	
orthopedie	1	
bedrijfseneeskunde	1	
overig	71	
totaal	288	
totaal instroom basisartsen		493

Arbeidsmarkt basisartsen april - juni 2006.
Eerste kolom: aantal gepubliceerde vacatures.
Tweede kolom: nieuw ingeschreven basisartsen in het BIG-register.

DE MEETMETHODE

Vanaf 1 april tot 1 juli heeft Medisch Contact in vakbladen en op vacaturesites vacatures voor artsen bijgehouden. Geregistreerd is onder meer in welke provincie de vacature is, of het een deeltijdfunctie betreft en of het om een vaste aanstelling gaat. De vacatures voor basisartsen en andere functies waarin specifiek naar de artsentitel is gevraagd, zijn apart geregistreerd. Vacatures die in verschillende media verschenen, zijn maar één keer meegeteld. Ook herhalingen van een vacatures zijn, indien direct of bij een latere controle als zodanig herkend, niet meegeteld. Het staat niet vast dat dit volledig is gelukt, maar het percentage herhalingen van vacatures is dermate laag dat het geen afbreuk doet aan de gevonden aantallen.

Naast het registreren van vacatures zijn voor dezelfde periode de in- en uitschrijvingen in de registers van medisch specialisten, sociaal geneeskundigen en huisartsen, verpleeghuisartsen en artsen voor verstandelijk gehandicapten en van nieuw ingeschreven basisartsen in het BIG-register berekend. Voor het vaststellen van de ranglijst is de volgende formule gebruikt. Het saldo van de in- en uitstroom wordt afgetrokken van het aantal vacatures. Een vakgebied met veel vacatures én een hoge uitstroom krijgt zo de hoogste notering.

Over de methodologie van de arbeidsmarktmonitor valt veel op te merken. Zo is er niet gecorrigeerd voor de grootte van de beroepsgroep en het exacte percentage uitstroom door 'natuurlijk verloop'. Ook is er in de monitor geen rekening gehouden met roulatie binnen de beroepsgroep. De monitor is dan ook geen directe maat voor tekorten en overschotten op de arbeidsmarkt. Het is in eerste instantie bedoeld om een actueel beeld van de arbeidsmarkt voor artsen te geven. << EJP

sen, maar je moet natuurlijk wel een minimum aantal psychiaters in huis hebben.'

Liefelijk is niet verrast over het aantal vacatures voor psychiaters. Hij meent dat het tekort nog groter is dan de cijfers laten zien. 'Voor een deel van het werk worden namelijk psychologen ingezet. Daar komt bij dat er lang niet voor elke vacature een advertentie wordt gezet, omdat het weinig oplevert.'

VERBAASD

Wel verrast is de directeur van het Capaciteitsorgaan over het relatief hoge aantal vacatures voor bedrijfsartsen. Onlangs zei hij in Medisch Contact dat er momenteel massaontslagen plaatsvinden onder bedrijfsartsen (MC 25/2006: 1022). Nu blijft het twee tellen stil aan de telefoon. 'Jullie meetmethode is voor bedrijfsartsen hetzelfde als voor de andere vakgebieden? Dan ben ik inderdaad verbaasd. Bedrijfsartsen hebben gemiddeld een wat hogere leeftijd waardoor eerder 4 dan 2 procent er jaarlijks mee stopt. Maar dat is geen volledige verklaring. Op de mate van rouleren heb je natuurlijk geen zicht. En er zijn nogal wat bedrijfsartsen voor zichzelf begonnen de laatste tijd. Bij uitbreiding van zo'n adviesbureau zet men wel een advertentie voor een volwaardige collega omdat je dan niet het nadeel van de opleidingskosten hebt. Maar ik durf wel te zeggen dat daar dan zo'n 10 tot 20 sollicitanten op reageren.'

BABYBOOM

Nog één opmerkelijk punt. De huisartsen staan in de ranglijst op de derde plaats. Niet vanwege het hoge aantal vacatures maar vanwege de hoge uitstroom. Het is de uitstroom van de babyboomgeneratie die de komende vijf jaar de dokterstas aan de wilgen hangt. Wat dit betekent voor de arbeidsmarkt voor dokters, is niet zo duidelijk als een paar jaar terug werd gedacht. Toen werden stevast tekorten aan huisartsen voorspeld. Inmiddels valt ook de term overschot regelmatig. 'Over de capaciteit van de huisartsenzorg is moeilijk iets met zekerheid te zeggen', vindt Steven van Kemenade, medeoprichter van Waarneembemiddeling.nl en De ZorgIntermediair. 'We weten niet wie die patiënten gaat overnemen. Worden dat weer klassieke praktijken of gaan hagro's, gezondheidscentra en andere organisaties meer aan schaalvergroting doen en huisartsen in loondienst aannemen? Het is zeker een boeiende tijd. Eind vorig jaar klaagden de waarnemers dat ze te weinig werk hadden, nu hoor je juist van de gevestigde huisartsen dat ze moeilijker een waarnemer vinden. Behalve seizoensinvloeden zou dit goed een neveneffect kunnen zijn van de nieuwe financieringsstructuur.'

TREND

'Het is opvallend dat dit jaar, in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar, meer loondienstverbanden worden aangeboden en minder praktijken ter overname', zegt Van Kemenade over de cijfers uit zijn eigen database. 'Het is interessant dit te volgen en naast de cijfers over de gemiddelde praktijkgrootte te leggen. Dan weet je met meer zekerheid of dit de kant is die het opgaat.' ■

Voor de totstandkoming van de arbeidsmarktmonitor is Medisch Contact dank verschuldigd aan Fred Raasveldt, Wilco Doerer (KNMG), Adriaan Duivesteyn (BIG-register), Steven van Kemenade (waarneembemiddeling.nl) en Myrthe Sonneveld (data-aggregatie).

De arbeidsmarktmonitor-redactie: Robert Crommentuyn en Evert Pronk (e-mail redactie@medischcontact.nl)

3. VACATURES VOOR HUISARTSEN

Soort vacature		Saldo in- en uitschrijvingen
Loondienstverband	54	
Vacante praktijk	14	
Overig	12	
Totaal	80	-69

Arbeidsmarkt huisartsen april - juni 2006.

Eerste kolom: aantal vacatures.

Tweede kolom: saldo huisartsen in het HVRC-register.

Bron: Waarneembemiddeling.nl en De ZorgIntermediair

Meer vacatures per provincie, aantallen aios-plaatsen en meer informatie vindt u op www.medischcontact.nl/arbeidsmarktmonitor.

Noten

* 80 vacatures voor huisartsen zijn niet in de ranglijst meegenomen omdat ze niet volgens dezelfde systematiek zijn gevonden maar direct uit de databank van Waarneembemiddeling.nl en De ZorgIntermediair afkomstig zijn. (zie tabel 3)
** Inclusief 16 vacatures voor intensivisten. Omdat dit geen zelfstandig specialisme is, ontbreken van deze beroepsgroep de in- en uitstroomgegevens en zijn ze niet in tabel 1 meegenomen.